

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4464-17
6418-17

meddelad i Stockholm den 11 juni 2018

KLAGANDE

Göteborgs kommun
404 82 Göteborg

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 juli 2017 i mål nr 4553-16 och 4554-16

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Utgångspunkten är att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Den

Dok.Id 192218

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Mål nr
4464-17
6418-17

som inte har sitt egentliga bo och hemvist i Sverige, utan vars vistelse här snarare har karaktären av besök, anses dock enligt praxis bara ha rätt till bistånd i akuta nödsituationer (RÅ 1995 ref. 70). Detsamma gäller i princip den som saknar tillstånd att vistas här.

AA är utländsk medborgare. Han har vistats i Sverige sedan i vart fall 2005, men har varken uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i landet. AA dömdes 2012 för brott till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Den rättspsykiatriska vården inleddes som slutet sådan, men övergick efter en tid till öppen vård. I samband med det beviljades han bistånd enligt socialtjänstlagen i form av boende med personalstöd.

I april 2016 ansökte AA om fortsatt bistånd i form av boende med personalstöd och i maj samma år ansökte han om bistånd till fickpengar. Stadsdelsnämnden Lundby i Göteborgs kommun avslag ansökningarna med motiveringen att AA inte hade rätt till bistånd annat än i akuta nödsituationer eftersom han inte hade uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i Sverige. Nämnden ansåg att hans behov borde kunna tillgodoses genom att den rättspsykiatriska vården bedrevs på sjukvårdsinrättning och någon akut nödsituation bedömdes därför inte föreligga.

Eftersom AA, efter nämndens avslagsbeslut, inte hade någonstans att bo blev han intagen på en sjukvårdsinrättning trots att han enligt läkares bedömning inte var i behov av slutet rättspsykiatrisk vård.

AA överklagade till förvaltningsrätten som ansåg att nämnden inte haft rätt att avslå hans ansökningar på de angivna skälen och återförvisade målen till nämnden för ny handläggning.

Nämnden överklagade till kammarrätten som avslag överklagandet. Kammar-rätten ansåg att AA inte kunde anses vistas olovligen eller tillfälligt i Sverige då han sedan en längre tid tillbaka inte haft rätt att lämna landet, inte kunde utvisas och bedömdes behöva rättspsykiatrisk vård en längre tid framöver. AA ansågs

Mål nr
4464-17
6418-17

därför ha rätt till bistånd utöver vad som behövdes för att täcka hans akuta behov om förutsättningarna för bistånd i övrigt var uppfyllda.

YRKANDEN M.M.

Göteborgs kommun yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen fastställer nämndens beslut samt anför bl.a. följande.

Enligt kammarrättspraxis har en person som genomgår rättspsykiatrisk vård utan att ha uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i landet endast rätt till bistånd för att undvika en akut nödsituation. AA har inte uppehållstillstånd eller uppehållsrätt utan vistas i Sverige enbart på grund av att han dömts för brott till rättspsykiatrisk vård. Han har därför inte rätt till bistånd utöver vad som krävs för att täcka hans akuta behov. Någon akut nödsituation föreligger inte eftersom AAs behov tillgodoses genom sjukvårdens försorg.

AA har beretts tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målen

Frågan i målen är om en utlänning som inte har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i Sverige men som genomgår rättspsykiatrisk vård här har rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen för annat än akuta nödsituationer.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Det är kommunerna som enligt socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Ansvaret omfattar även utländska medborgare men en utlänning som inte har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt, och som därmed i princip inte har rätt att vistas i landet, har endast i

Mål nr
4464-17
6418-17

undantagsfall rätt till bistånd utöver vad som krävs för att undvika en akut nödsituation (jfr HFD 2014 ref. 37).

AA har varken uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och får därmed i princip inte vistas i Sverige. Han är emellertid föremål för rättspsykiatrisk vård vilket innebär att han saknar möjlighet att frivilligt lämna landet. Vid sådant förhållande bör han, när det gäller biståndsinsatser enligt socialtjänstlagen, behandlas på samma sätt som de som vistas lagligt här. Hans rätt till bistånd kan därmed inte begränsas till akuta nödsituationer utan biståndet ska tillförsäkra honom en skälig levnadsnivå.

En kommun kan inte undgå sitt ansvar genom att hänvisa till att en annan myndighet bör vidta åtgärder som inte är förenliga med de regler som gäller för den myndighetens verksamhet. Den omständigheten att AA ges boende på en sjukvårdsinrättning påverkar således inte kommunens ansvar i detta hänseende. Överklagandet ska därför avslås.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Margit Knutsson,
Anita Saldén Enérus, Kristina Svahn Starrsjö och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emma Granberg.

Mål nr
4464-17
6418-17

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 28 juli 2016 i mål nr 5535-16 och
5979-16

Stadsdelsnämnden Lundbys beslut den 26 april 2016 och den 12 maj 2016